

Popis belohrbtega detla *Dendrocopos leucotos* v gozdovih Javornikov in Snežnika

Mentor: Matjaž Premzl

Člani skupine: Timi Čermelj, Matej Gamser, Jurij Hanžel, Domen Stanič

UVOD

Naša skupina je na ornitološkem taboru Rakov Škocjan 2007 v času med 30. 6. in 6. 7. 2007 popisovala belohrbte detle v gozdovih Snežnika in Javornikov. To je pretežno planotast, vendar zelo razgiban svet s povprečno nadmorsko višino blizu 1000 m. Popisovali smo na dveh velikih planotah, Javornikih na severu in Snežniku na jugu. Meja med njima poteka po Mašunskem dolu. Planoti gradijo večinoma kredni apnenci, na katerih so se izoblikovali številni kraški pojavi, kot so na primer koliševke, vrtače, številne jame in nad robom planote obvisela nekdanje rečne doline – drage. Površinskih voda na območju skorajda ni, razen ponikalnice Rak v Rakovem Škocjanu. Območji Snežnika in Javornikov je zaradi večje nadmorske višine precej hladno; sodi med najbolj namočene regije v Sloveniji, saj pade letno skoraj 3000 mm padavin. Največ padavin prejmejo južna pobočja Snežnika, kar je posledica bližine Kvarnerskega zaliva (BOŽIČ 2003).

Belohrbti detel *Dendrocopos leucotos lilfordi* je največja vrsta detla v Sloveniji. Gnezdi v vlažnih starih mešanih gozdovih z velikim deležem mrtvega lesa. V Sloveniji gnezdi 20 – 30 parov (BIRDS IN EUROPE 2003), predvsem v kočevskih pragozdovih. Spomladi leta 2007 je bila odkrita tudi populacija v snežniških gozdovih (MIHELIC ustno).

METODE

Pred iskanjem smo pregledali gozdarsko karto z vrisano lesno zalogo ter se na podlagi teh podatkov odločili, kje bomo izzivali belohrbtega detla. Za popis te vrste smo uporabljali playback metodo, kar pomeni, da smo predvajali posnetek oglašanja iskane vrste. Uporabili smo posnetek iz zbirke zgoščenk Andreasa Schulzeja Die Vogelstimmen Europas, Nordafrikas und Vorderasiens, ki smo ga presneli na kaseto, saj smo imeli na voljo le kasetni predvajalnik. Ko smo prišli na zeleno točko, so se 4 člani oddaljili od člana, ki je upravljal s kasetnim predvajalnikom. Vsak izmed članov je odšel v svojo smer. Razdalja je znašala približno 50 m. Najprej smo 1 – 2 minuti poslušali, ali se iskana vrsta morda spontano oglašča oziroma ali se nahaja kje v bližini. Nato smo 2 minuti predvajali posnetek oglašanja in nato enako dolgo še posnetek območnega trkanja. Po izzivanju smo na točki ostali še 2 minuti in pregledali bližnja drevesa, da bi ugotovili, ali se je iskana vrsta morda približala izvoru zvoka.

REZULTATI

Na Javornikih smo belohrbtega detla iskali na 19 točkah na dveh območjih, in sicer na Kozjeku (8), 1052 m, ter v Jurjevi dolini (11). Na Javornikih odziva belohrbtega detla nismo zabeležili.

Na Snežniku smo belohrbtega detla iskali na 17 točkah, na dveh območjih, in sicer na Dedni gori (7), 1293 m, ter v okolici Pravdenjaka (10), 1355 m. Na območju Pravdenjaka smo odziv

belohrbtega detla zabeležili na dveh točkah. Na prvi točki se je detel odzval z območnim trkanjem, ki ga je ponovil dvakrat. Na drugi točki pa smo slišali oglašanje iskanega detla.

RAZPRAVA

Belohrbti detel je zaradi specifičnih habitatnih zahtev redka vrsta v slovenskih gozdovih. Zaradi tega dejstva je bilo že od začetka moč pričakovati, da bomo na obravnavanem območju zabeležili nizko število detlov oziroma jih sploh ne bomo zabeležili. Na splošno gledano so detli v tem letnem času težko opazni, saj se ne oglašajo ter tudi ne označujejo svojega teritorija z območnim trkanjem.

Na uporabljenem posnetku je bilo oglašanje belohrbtega detla podvrste *leucotos*, ki gnezdi v severni in vzhodni Evropi, v Sloveniji pa gnezdi podvrsta *lilfordi*. Morebitnih razlik v oglašanjih obeh podvrst sicer nismo preverili, vendar pa so morda prisotne in bi zatorej lahko vplivale na odzivnost detlov.

Zračna razdalja med točkama, kjer smo belohrbtega detla izzvali, je bila približno 300 metrov. Med obema točkama je sicer globoka dolina, vendar pa možnosti, da smo na obeh točkah popisali isti osebek, ni mogoče izključiti.

Literatura

1. BOŽIČ, L. (2003): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji 2. Predlogi Posebnih zaščitnih območij (SPA) v Sloveniji. DOPPS, Monografija DOPPS št. 2, Ljubljana.
2. *Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status*. 2004. Cambridge: BirdLife International (BirdLife Conservation Series No. 12)